

STOPAR LOJZ:

Oče in njegovi sinovi.¹

Živel je oče, ki je imel tri sinove. Starejšemu je bilo ime Jurij, srednjemu Lazar, mlajšemu Martin. Mati jim je umrla že pred več leti. Ker so pa bili jako ubožni, jih je oče spravljal po svetu, rekoč: „Pojdite, in tisti, ki mi prinese največ denarja, bo moj dedič.“

Prvi se je odpravil z doma Jurij. Od očeta je dobil nekaj kruha in je odšel. Dolgo je hodil, ko hipoma pride v temen gozd. Samo ozka steza je bila pot, ki je držala skozi njega. Na tej stezi ga sreča starček, ki ga poprosi miloščine. Toda Jurij se niti ne ozre na starčka in ne da siromaku daru. Ko gre dalje, mu starček zažuga in reče: „Prišel bodeš do izvira; ko se skloniš, da bi pil, te piči kača, in ti bodi v izviru izpremenjen v zlato ribo.“

Jurij ni slišal starčkove grožnje. Šel je dalje po stezi, ki jo je videl. Spotoma ga začne silno žejati. Komaj je čakal, da pride do vode. Zdajci zasliši pred seboj žuborenje in zagleda hladen vir. Pohiti k njemu in se skloni, da bi pil. Ko pa približa ustna vodi, se dvigne iz nje kača in ga piči. Jurij pa je splaval kakor zlata riba v vodo.

Doma so ga čakali leto dni. Ker pa ga ni bilo nazaj, je odpravil oče po svetu Lazarja in mu dal nekaj kruha. Tudi Lazar je prišel v isti gozd. Tamkaj ga sreča starček in reče iste besede kakor Juriju.

Lazar gre dalje. Jako ga je mučila žeja. Že od daleč je zagledal studenček. Pospešil je korak, da bi bil prej tam. Komaj pa se skloni, da bi pil, piči tudi njega kača, in izpremenil se je v zlato ribo in splaval v studenec.

Martin in oče sta dolgo čakala doma. Ko pa nobenega od bratov ni bilo nazaj, reče mlajši brat Martin: „Oče, bratov ni nazaj; naj ju grem iskat.“

Oče pa je bil žalosten ter pravi: „Kaj, še ti bi rad odšel? In jaz naj ostanem na stara leta sam?“

¹) To pravljico je zapisal kot šolski spis Stopar Lojz, učenec II. razreda na dvorazrednici v Letušu (Štaj.) Uredništvo.

„Oče, povrnem se in privedem še brata.“

Tudi Lazar je obljubljal, da privede Jurija, in Jurij sam je odšel z namenom, da se povrne, a ni ne tega, ne onega!“

„Pustite me, oče,“ prosi Martin, „in vrnemo se vsi trije.“

Oče se je vdal njegovim prošnji, je blagoslovil Martina ter mu dal nekaj kruha. In zadnji sin se je poslovil od njega.

Tudi Martin pride na svoji poti v tisti gozd. Tamkaj ga sreča starček in ga poprosi miloščine. Martin mu da vse, kar ima. Potem pa reče starček: „Vem, da greš iskat službe in brata.“

„Da,“ odgovori Martin.

„Toda vedi,“ nadaljuje starček, „v viru, ki prideš do njega v gozdu, sta tvoja brata. Izpremenjena sta v zlati ribi, toda prikazeta se samo o polnoči. Rešiš ju lahko, a treba je, da dobiš zlato mrežo. Ta je shranjena v gradu, do katerega drži pot tri dni in tri noči čez tri gore in čez tri vode. A hoditi moraš neprestano, nikjer počivati, nič na poti jesti in nič piti. Tretji dan prideš do gradu. V tega se moraš tiho splaziti in počasi iti po stopnicah do sobe, ki boš v njej videl zlato mrežo za ribe. Tiho idi in jo vzemi. Tedaj jo pogrni s platnom, da se ne bo videla. Tako jo daj v ta studenec in čakaj! Ko bo polnoči, se prikaže riba. Plavalala bo dalje po vodi. Ti pa ta čas odgrni platno in imel boš ribo ter rešil prvega brata. Drugo noč to ponovi, in rešen bo tudi drugi brat.“

Nato mu da starček še možnjo zlata in izgine.

Martin je storil, kakor mu je naročil starček, in dobil zlato mrežo, jo pogrnil s platnom in dal v studenec. Prvo noč o polnoči je rešil brata Lazarja, drugo noč sta pa oba rešila brata Jurija. Potem so se vrnili domov in so si pomagali iz ubožstva z denarji, ki jih je imel Martin. Mrežo pa so shranili za spomin.

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Pišem Vam danes prvič. Hodim v IV. razred II. oddelke. Star sem deset let in pol. Namenil sem se, da Vam popišem svoje letošnje zimsko veselje. Že tretjič je zapadel

sneg, ali vsakikrat je hitro skopnel. Naredil sem vendar sneženega moža. Bil je tak: imel je debelo glavo, valjast trup, dve roki, dve oči, nos in usta. V roki je imel palico. Drugi dan se je zgodila nesreča; snežena granata mu je odnesla roko. Prestrašil se je tako, da so mu lasje stali pokonci. Ali kmalu je dobil novo. Stal je tam dva dni. Naposled se je začel jokati. Jokal se je tako hudo, da se je ves raztopil.

Pozdravlja Vas
Slavoj Jenko,
učenec v Trnovem.

Odgovor:

Ljubi Slavoj!

Lepo si opisal sneženega moža: kakor živ stoji pred nami. Stoji? Sedaj pač nič več! Blago solnce, ki nas tako ljubo ogreva in zbujajo povsod novo življenje, ga je uničilo. Ti nemara ne jokaš po njem. Nova zima Ti da novčga sneženega moža.

*

Cestiti gospod Doropoljski!

Tudi midve se predrzneva Vam pisati. Obiskujeva III. raz. II. od. Učimo se: veronauka, računstva, slovnice, nemškega jezika, zgodovine i. t. d. Najljubši predmeti so nama računstvo, veronauk in slovnica. Kaj radi prebirava knjige, med njimi tudi „Zvonček“, ki jih nam vsako soboto deli gospod učitelj. Ta nas bo moral v kratkem žalibog zapustiti ter iti k vojakom. Tudi pesmi sva začeli zlagati. Prosiwa torej, denite to v svoj kotiček!

Večer.

Tih mrak na zemljo lega,
k večni luči že zvoni;
misli mi hite v višavo,
kjer mraku ni, ne noči.

Sinje je nebo posuto:
zvezdice goré;
kot dragulji v kroni zlati
se lepó blišče

Pozdravlja Vas
Ana Štulerjeva
in
Franca Neratova
pri Sv. Frančišku Ksav.

Odgovor:

Ljubi Ana in Franca!

Vajino pesemco, skrajšano za štiri nerodne vrstice, prijavljam, ker tako prijazno opišuje večer.

*

Poštovani gospod!

Dovolite, da Vam pošljem s Proseka kratko poročilo. Pri nas imamo žalibog letos dolge počitnice. Naša šola se je izpremenila v bolnišnico, a šolarčki zdihujemo po pouku.

Učim se doma, kolikor mogoče, tudi italijansko in nemško. Jaz pa sovražim izdajico Italijana! Čitam rada „Zvonček“, ki nam ga je mama naročila.

Pozdravlja Vas iskreno
Vaša

Zofka Želetova,
učenka II. razreda.

Odgovor:

Ljuba Zofka!

Teško je res, da morate biti brez pouka; a vendar se mi dobro zdi, ko čujem Tvojo tožbo, češ, po pouku kar zdihujemo! Sicer pa — potrpite! Čas miru prinese in nadomesti, kar je vzela vojna! Privoščimo pa našim ranjenecem ljubo, varno zavetje, ki jim ga daje vaša šola, iskreno jim želeč, da se jim naj popolnoma izlečijo rane in bolečine, ki so jih dobili ob težki, vedno smrtnonevarni službi domovine.

*

Dragi gospod!

Pišem Vam prvo pismo. Kratko Vam opišem letošnje šolsko leto.

Za razrednika imam gospoda Ivana Petriča. Imam 13 knjig, povrhu pa še strogega učitelja. Tistim, ki se radi uče, je pri tem g. učitelju jako dobro, za druge je pa jako težko. Učiti se imam pa prav veliko, posebno geometrija je težka. Pa sčasoma se je bom že izučil. Pri razlagi moram biti pazljiv, pa že pojde; mislim, da ste tudi Vi takega mnena. Šolski vodja je gospod Wagner. V slovenski šoli je veliko vojaštva. Manjši razredi imajo po raznih lokalih šolo, 6., 7. in 8. razred pa v sobah bivšega gospoda nadučitelja. Jaz sem učenec šestega razreda. Zbogom!

Srčne pozdrave Vam pošilja
Vaš

Ludovik Kern
v Sp. Šiški.

Odgovor:

Ljubi Ludovik!

Dobro znamenje se mi zdi, da se v pisnu ukvarjaš samo s šolo. To mi kaže, da se zanimaš zanjo in da z resno voljo opravljaš svoje posle in dolžnosti. Zato sem pa prepričan, da kmalu premagaš vse težave, in da pojde Tvoja pot izobrazbe in nabiranja duševnih zakladov gladko in neovirano naprej!

*

